

Od późnego okresu słowiańskiego po wczesną nowożytność struktury osiedleńcze na dzisiejszych obszarach Niemiec północnych i Polski północno-zachodniej były determinowane wzajemnymi relacjami pomiędzy ośrodkiem centralną a periferiami. Miało to również w takim samym stopniu wpływ na społeczeństwo, politykę oraz gospodarkę. Warunki te uległy znacznym zmianom, w szczególności w wyniku rozwijania tych terytoriów w XII i XIII wieku, kiedy to słowiańskie grody zamkowe pełniące funkcje ośrodków centralnych w hierarchii sieci osadniczej zostały przekształcone i ostatecznie zastąpione miastami na wzór zachodni. Od tej pory obszary miejskie i wiejskie zaczęły się częstokroć pojawiać obok siebie w ramach inicjatyw planowania przestrzennego. Również w okresie późniejszym miasta funkcjonowały w układzie stale zmieniających się warunków społecznych i politycznych. Niemniej jednak zasadnicze czynniki zachowały nadal znaczenie: handel na targowiskach oraz rzemiosło, religijna bądź kościelna, demograficzna i kulturowa centralność, ścisła i wzajemnie determinująca się relacja pomiędzy ośrodkiem zurbanizowanym i jego okolicą, a także jego rola w komunikacji na dalszą i bliższą odległość. Konferencja ta bada owe relacje w perspektywie diachronicznej i porównawczej w powstałej w XII w. w. Marchii Brandenburskiej i Księstwa Pomorskiego, tak aby wypracować podobieństwa, specyficzne warunki, kontynuacje oraz przełomy w funkcjach sieci osadniczej oraz dużych grodach, głównych ośrodkach i miastach hanzeatyckich, jak i w zurbanizowanych miejscowościach o mniejszej randze. Wykłady historyczne, archeologiczne oraz poświęcone historii sztuki mają za zadanie umożliwić szersze zrozumienie tego wielowątkowego przedmiotu o centralnym znaczeniu dla historii ziem po obu stronach Odry.

Konferencja ta jest otwarta dla wszystkich osób zainteresowanych. Wykłady będą tłumaczone symultanicznie (niemiecki - polski). Zastosowanie mają wytyczne aktualnego rozporządzenia epidemiologicznego kraju związkowego Brandenburgii.

Prosimy o zgłoszenia do dnia 4 kwietnia 2022 r. Z uwagi na ograniczenia pandemiczne liczba uczestników musi zostać ograniczona.

Za udział w konferencji oraz wycieczce nie będą pobierane opłaty.

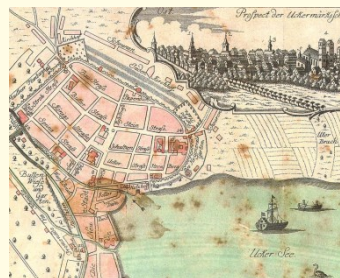

ORGANIZATORZY

- Klasztor Dominikanów w Prenzlau - Centrum Kultury i Muzeum
- stowarzyszenie Brandenburgska Komisja Historyczna
- Uniwersytet Szczeciński

KIEROWNICTWO KONFERENCJI:

prof. US dr Felix Biermann,
prof. dr Klaus Neitmann,
dr Stephan Diller, dr Katrin Frey

MIJESCE:

Klasztor Dominikanów
Uckerwiek 813, 17291 Prenzlau
Mała sala sztuki

INFORMACJA I ZGŁOSZENIE

dr Katrin Frey
Klasztor Dominikanów w Prenzlau
Centrum Kultury i Muzeum
Uckerwiek 813, 17291 Prenzlau
Telefon 03984 75266

museum@dominikanerkloster-prenzlau.de
www.dominikanerkloster-prenzlau.de

Das Projekt wird durch die Europäische Union aus Mitteln des Fonds für Regionale Entwicklung (EFRE) kofinanziert.

MIASTO JAKO OŚRODEK CENTRALNY W BRANDENBURGII I POMORZU OD XII DO XVI WIEKU

Konferencja
w Klasztorze Dominikanów w Prenzlau
21-23 kwietnia 2022 r.

PROGRAM

Czwartek, 21 kwietnia 2022

12:30–12:50

otwarcie oraz powitanie

Dr Stephan Diller, Klasztor Dominikanów w Prenzlau
Prof dr Klaus Neitmann, Brandenburgska Komisja Historyczna,
Poczdham
Prof. US dr Felix Biermann, Uniwersytet Szczeciński

12:50–13:30

Prof. US dr Felix Biermann (Szczecin)

Centralność w przełomie - przejście od późnosłowiańskich grodów do późnośredniowiecznych miast zakładanych na prawie w XII/XIII wieku na Pomorzu i w Brandenburgii

13:30–14:10

Dr Matthias Schulz (Prenzlau)

Rozwój miasta Prenzlau jako ośrodka centralnego Marchii Wkrzańskiej od XII-XVI wieku

14:10–14:50

Prof. dr Klaus Neitmann (Poczdham)

„Stolica” marchii wkrzańskiej Prenzlau oraz konstytucyjno-historyczna ranga „stolic” Marchii Brandenburskiej od XIV do XVI wieku

14:50–15:20 Przerwa

15:20–16:00

Prof. dr Heinrich Kaak (Poczdham)

Uczniowie, uczennice, szkoły, studenci, wykształcenie mieszczanie i autorzy 1336 do 1620:

Prenzlau jako ośrodek szkolnictwa i edukacji w średniowieczu i wczesnej nowożytności

16:00–16:40

Ralf Gebuhr M. A. (Angermünde)

Miasta Marchii Wkrzańskiej jako podmioty polityczne w późnym średniowieczu

16:40–17:20

Prof. US dr Paweł Gut (Szczecin)

Szczecin jako stolica Pomorza w epoce księżęcej – Polityka, społeczeństwo, gospodarka, kultura

17:20–18:00

Prof. US dr Marcin Majewski (Szczecin)

Miasta Pomorza Tylnego jako gospodarcze i polityczne ośrodki w późnym średniowieczu - przykład Stargard

Poczęstunek w klasztorze

19:30

Wieczorny wykład dla publiczności: Dr. Fred Ruchhöft (Goldberg)

Miasta Rugii w średniowieczu i w czasach nowożytnych

Piątek, 22 kwietnia 2022

9:00–9:40

Dyplomowany historyk pradziejów Gunnar Möller (Stralsund)

Stralsund i jego znaczenie gospodarcze w późnym średniowieczu z perspektywy archeologiczno-historycznej

9:40–10:20

Dr Dirk Schleinert (Stralsund)

Pomiędzy Pomorzem ich Hanzą - obszary handlowe miasta Stralsund od XIV do XVI wieku

10:20–10:50 przerwa

10:50–11:30

Prof. dr Oliver Auge (Kilonia)

Miasta jako ośrodki centralne w średniowiecznym Księstwie Pomorskim: przykład klasztorów miejskich

11:30–12:10

Dirk Schumann (Berlin)

Prenzlau jako laboratorium - średniowieczne procesy architektoniczne na południowym obszarze Morza Bałtyckiego

12:10–12:50

Dr Joachim Müller (Brandenburg a. d. Havel)

Gospodarcze funkcje ośrodków centralnych miast brandenburskich wysokim i późnym średniowieczu

12:50–13:50 przerwa obiadowa

13:50–15:00

Dr Katrin Frey (Prenzlau)

Historyczne oprowadzanie po mieście Prenzlau (stary kościół św. Mikołaja – kościół Mariacki – kościół św. Sabiny)

15:00–15:40

Dr Joachim Stephan (Poznań)

Urbanizacja w Marchii Brandenburskiej w średniowieczu i nowożytności

15:40–16:10 przerwa

16:10–16:50

Dr Michał Gierke (Szczecin)

Stosunek miast lokacyjnych do starszych struktur osiedleńczych Nowej Marchii w średniowieczu

16:50–17:30

Dr Paweł Migdański (Szczecin)

Cedynia - gród i miasto między Słowianami połabskimi, Polską, Pomorzem i Brandenburgią w średniowieczu

17:30–18:00

Podsumowanie i zakończenie konferencji

Poczęstunek w klasztorze

19:30

Szczecin Vocal Project & Consortium Sedinum
(we współpracy z Kulturfeste Brandenburg)

Koncert publiczny w kościele św. Mikołaja

Dźwięki muzyczne miasta od XII do XVI wieku:

Utwory m. in. takich twórców jak Orlando di Lasso, Josquin de Pres, Nikolaus von Radom

Sobota, 23 kwietnia 2022

8:00–16:30

Wycieczka na Pomorze Zachodnie

pod kierownictwem prof. US dra Marcina Majewskiego

Recz ze starówką, umocnieniami miejskimi i kolegiatą,

Pezino – zamek Joannitów, rodzin von Borcke i von Puttkammer, kościół wiejski z epitafiami – oraz

Stargard ze starówką, ratuszem, kościołem Mariackim, umocnieniami miejskimi, Basteją i Muzeum Archeologiczno-Historycznym